

АДАПТАЦІЯ КУРСАНТІВ ДО УМОВ ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ МВС ІЗ СПЕЦИФІЧНИМИ УМОВАМИ НАВЧАННЯ

Павлова А.В., здобувач вищої освіти 1-го курсу навчально-наукового інституту № 2 Національної академії внутрішніх справ.

Науковий керівник: професор кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент **Поліщук Г.С.**

Останнім десятиріччям особливо актуальним стає науковий аналіз різних аспектів адаптації людини у швидко змінюваних та екстремальних умовах соціального середовища. Науково-технічний прогрес вносить у життя людини значні соціальні зміни, породжує швидке зростання обсягів знань і вимог до вмінь фахівця будь-якої галузі. Це висуває все більш високі вимоги до навчально-виховної діяльності ВНЗ МВС із специфічними умовами навчання [1].

Успішна адаптація та подальша підготовка курсантів дозволить молодому фахівцеві досягти кращих результатів у самостійній професійній діяльності.

Це стимулює науковий пошук нових психолого-педагогічних підходів і розробку нових, більш ефективних моделей та методичних систем, спрямованих на вироблення чітких шляхів адаптації курсантів у закладах із специфічними умовами навчання, що дозволить поліпшити якість підготовки офіцерського складу Збройних сил України загалом і внутрішніх військ МВС зокрема [1].

Специфічні умови навчання вимагають від курсантів відповідної соціальної, психологічної та дидактичної готовності. Приступаючи до навчання особистість стикається з особливими труднощами, диспропорціями та суперечностями, які нерідко призводять до виникнення проблем з навчанням, тривожності, невротизації курсантів, унаслідок чого чимало з них розчаровується в обраній професії, втрачає віру у свої сили та можливості. Досить часто дезадаптованість є причиною порушення статутних стосунків, конфліктів у стосунках курсантів з викладачами та товаришами по службі. У зв'язку з цим у навчальних закладах МВС важливо забезпечити умови для успішної адаптації курсантів молодших курсів до навчання.

Останніми роками в системі вищої професійної освіти кадрів внутрішніх військ МВС України ведеться активний пошук нових освітніх концепцій, які б дозволили адекватно розв'язати проблему адаптації курсантів.

У соціології адаптацію визначають як процес і результат інтеграції людини до соціального середовища та розглядають у єдності ціннісно-нормативних, діяльнісних, психофізіологічних і соціально-психологічних аспектів, що взаємопов'язані та постійно взаємодіють [3].

Організація освітнього середовища ВНЗ МВС із специфічними умовами навчання має задовольняти таким вимогам: обов'язкове виконання вимог дисциплінарних Статутів, у яких регламентовано всі дії; обов'язкова первинна підготовка курсантів; цілодобово регламентований режим ВНЗ МВС протягом усіх років навчання; різновіковий склад курсантських груп із різною професійною мотивацією, соціальним походженням, різними рівнями загальноосвітньої підготовки; суворе дотримання принципу єдиної команди та службової субординації як у педагогічному процесі, так і поза ним; обов'язкове дотримання загальновстановленого розпорядку дня, що регламентує практично весь час курсантів; проживання в гуртожитках казарменого типу, що супроводжується систематичним контролем за поведінкою та діяльністю курсантів; невеликий термін особистого часу курсантів, який, як правило, вони проводять у межах ВНЗ; проходження курсантами протягом усього

періоду навчання служби, яка водночас є й практикою використання знань і вмінь, отриманих під час навчання.

Унаслідок проведених опитувань встановлено, що на момент вступу до ВНЗ МВС із специфічними умовами навчання курсанти відчують труднощі: у фізіологічному пристосуванні до умов нового середовища (80% курсантів); у психологічній адаптації – 90%, у соціальній адаптації 100%, причому входження до військового колективу супроводжується труднощами в 75% опитаних, звикання до жорсткого лінійного підпорядкування командирам – у практично 100% курсантів; 70% курсантів мають проблеми у звиканні до нових умов навчання [2].

Первинна адаптація проходить легше в курсантів, які мають належну фізичну підготовку, комунікаційні навички, добре розвинені вміння вольової регуляції та емоційну стійкість. Як правило, це – курсанти, які мають військовий досвід, проходили строкову військову службу або за контрактом. Разом із цим, певні переваги в навчально-пізнавальній сфері мають курсанти – випускники загальноосвітніх шкіл [2].

Отже, адаптація – важливий процес у новому колективі, який залежить від загальних властивостей нервової системи особистості, обсягу засвоєної навчальної інформації, вмінь курсантів планувати час на самостійну підготовку, а також від сформованості вмінь саморегуляції. Полегшення адаптації курсантів до особливостей освітнього середовища ВНЗ МВС може бути забезпечене завдяки довузівській підготовці у закладах із первинною військовою підготовкою. Перспективними є дослідження з уточнення критеріїв і показників адаптації курсантів до освітнього середовища закладу із специфічними умовами навчання.

Список використаних джерел:

1. Адаптація курсантів молодших курсів до навчання у ВНЗ / Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук/ Б.А.Рудов/Національна академія Прикордонних військ України ім. Богдана Хмельницького.-2002.- Режим доступу: http://librar.org.ua/sections_load.php?s=military_science&id=2.
2. Адаптація курсантів до умов освітнього середовища ВНЗ / О. Г. Марченко // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. - 2016. - Вип. 48. - С. 357-364. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pfto_2016_48_50.
3. Енциклопедія освіти / акад. пед. наук України ; голов.ред. В. Г. Кремень. –Київ : Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.